

KÕRGHARIDUSE ERIALASTIPENDIUMID NUTIKA SPETSIALISEERUMISE KASVUVALDKONDADES JUHEND KÕRGHARIDUSE KOLMANDAL ASTMEL

Kinnitaja: Rait Toompere

Kinnitatud 24.09.2019 nr 1-11.1/4486

EESMÄRK, KÄSITLUSALA, VASTUTAMINE

Juhendiga sätestatakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020” prioriteetse suuna 4 „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline teadus- ja arendustegevus“ EL vahendite kasutamise eesmärgi 2: “TAI süsteem toetab majandusstruktuuri muutumist teadmistemahukamaks ja sotsiaalsete väljakutsete lahendamist” meetme 4.2 „TA&I süsteemi kohaliku sotsiaalmajandusliku mõju suurendamine ja nutikas spetsialiseerumine kasvualade arendamiseks“ tegevuse 4.2.2 „Kõrghariduse erialastipendiumid nutika spetsialiseerumise kasvualdkondades“¹ (edaspidi ka *tegevus*) kõrghariduse kolmandal astmel (edaspidi ka *doktorandistipendium*) eraldamise tingimused ja kord.

Stipendiumite taotlemine, määramine ja maksmine toimub haridus-ja teadusministri 16.augusti 2019 määruse nr 37 „Üliõpilaste riiklike stipendiumite liigid, suurused ning nende määramise üldtingimused ja kord” alusel (edaspidi määrus).

Tegevuste elluviija on SA Archimedes hariduse rahvusvahelistumise agentuur (edaspidi *sihtasutus*). Doktorantide valiku teeb ja stipendiumi maksab doktorandile partner (edaspidi *ülikool*).

Käesolev juhend on koostatud ülikoolidele erialastipendiumite eraldamiseks kõrghariduse kolmandal astmel. Doktorantidel tuleb stipendiumi talotlemisel lähtuda ülikoolide tingimustest, mis on kinnitatud antud juhendi alusel.

TEGEVUSE EESMÄRK

1. Tegevuse eesmärgiks on toetada ja motiveerida doktorante valima doktoritöö teema nutika spetsialiseerumise (edaspidi *NS*) valdkonnas, et anda tõuge riigi kasvualade arengule, toetada ülikoolide ja ettevõtete koostööd, mitmekesistada doktorikraadiga spetsialistide

¹http://www.struktuurifondid.ee/sites/default/files/oigusaktide_lisad/lisa_4.2.2.pdf

karjäärivõimalusi ning tõsta ettevõtete võimekust suure lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamisel tipptasemel spetsialistide kaasabil. Tegevus toetab Eesti ülikoolides pakutava doktoriõppe vastavust innovaatilise doktoriõppe printsiipidele, interdistsiplinaarse teaduskoostöö võimaluste laiendamist ja koostööd teiste sektoritega.

2. Doktorandistipendiumi eesmärk on toetada ja motiveerida riigile prioriteetsetes valdkondades või doktoriõpet toetavate meetmete raames täiskoormusega õppivaid doktoriõppe üliõpilasi.

STIPENDIUMI ANDMISE TINGIMUSED

3. Doktorantide valiku teeb ja stipendiumi maksab doktorandile ülikool, kes kehtestab doktorantide hindamise ja valimise ning stipendiumi määramise ja maksmise täpsema korra, mis on eelnevalt kooskõlastatud elluvijaga.
4. Doktorandistipendiumi suurus on 440 eurot kuus. Muid kulusid peale stipendiumi ei hüvitata.
5. Taotlusi stipendiumi määramiseks tuleb ülikoolil vastu võtta vastavalt ülikooli määratud sagedusele, kuid mitte harvem kui kord õppeaastas.
6. Ettepanekud stipendiumi määramiseks doktorandile teeb ülikooli poolt moodustatud valikukomisjon. Valikukomisjoni töösse peab olema kaasatud ka ülikooli väliseid eksperte, sh Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt nimetatud esindajaid, kelle ülesandeks on hinnata doktorandi doktoritöö vastavust NS valdkonnale.
7. Ülikool võib stipendiumi määrata isikule:
 - 7.1. kes on Eesti kodanik või viibib Eestis pikaajalise elaniku või tähtajalise elamisloa või alalise või tähtajalise elamisõiguse alusel või ta viibib Eestis viisa alusel või viisavabalt, kui välisriigiga on sõlmitud leping viisavaba liikumise kohta või välisriigi kodanike suhtes on viisanõudest loobutud, ning on esitanud taotluse õppimiseks tähtajalise elamisloa saamiseks;
 - 7.2. kes on immatrikuleeritud 2014/15 kuni 2018/19 õppeaastal;
 - 7.3. kes õpib täiskoormusega;
 - 7.4. kes ei viibi akadeemilisel puhkusel;
 - 7.5. kelle doktoritöö teema on seotud vähemalt ühe NS kasvualdkonnaga.
8. Doktorant peab alustama õpinguid stipendiumi toel hiljemalt kolmandal õppeaastal peale immatrikuleerimist²;
9. Eelistatud on:

² Doktorant peab ka alustama õpinguid stipendiumi toel kas immatrikuleerimise õppeaastal või mitte hiljem kui kolmandal õppeaastal ehk stipendiumi võib määrata ka kolmanda õppeaasta doktorandile.

- 9.1. interdistsiplinaarse iseloomuga doktoritööd või doktoritööd, mis on osa interdistsiplinaarsest uurimisprojektist;
 - 9.2. ettevõtluse vajadusi arvestavad doktoritööd, mis on seotud ettevõtte jaoks praktiliste ülesannete lahendamise ja panustavate teadustöö tulemuste rakendatavusse (nn ettevõtlusdoktorantuur). Koostööd võib teha Eestis või välisriigis paikneva ettevõttega või riigitulundusasutusega. Koostööd tegev ettevõtte ei tohi olla majanduslikes raskustes ega likvideerimisel.
10. Ei toetata koostööd tehnoloogia arenduskeskuste, avaliku sektori, teadus- ja arendus asutuste või haiglate ja kliinikutega.
 11. Ettevõttega koostööd tegeval doktorandil (ettevõtlusdoktorandil) on kohustus vastavas ettevõttes töötada doktoriõppe ajal. Ettevõtte peab doktorandile tagama täiskoormusega töötades palga vähemalt Vabariigi Valitsuse kehtestatud miinimumpalga ulatuses, ettevõttepoolse juhendaja, doktorandi jaoks vajaliku infrastruktuuri, doktorandi töölevõtmise doktorantuuri ajal doktoritööks vajalikus optimaalses mahus ja muud tingimused vastavalt doktoritöö projektile, milles on stipendiumi määramisel doktorandi taotluses kokku lepitud. Töötamiseks loetakse ka töövõtulepingu või käsunduslepingu alusel töötamine, sh tasustatud praktika.
 12. Kui õpingute ajal tekib vajadus juhendaja, doktoritöö teema või ettevõtte muutmiseks, tuleb uued valikud hinnata valikukomisjonis. Kui valikukomisjoni hinnangul muutunud doktoritöö teema, ettevõtte või juhendaja ei vasta enam seatud tingimustele või doktorant ei vasta muudel põhjustel stipendiumi määramise tingimustele, lõpetatakse stipendiumi maksmine.
 13. Ülikool valib ja määrab doktorandile ülikoolipoolse juhendaja. Ülikoolipoolne juhendaja peab vastama ülikooli poolt seatud doktorandi juhendaja tingimustele ning doktorandi ja juhendaja teadusteemad peavad olema omavahel tihedalt seotud.
 14. Ettevõttepoolne juhendaja täidab kaasjuhendaja rolli ja temalt ei nõuta teaduskraadi omanist. Doktorandistipendiumi ei saa maksta välismaal õppimise perioodil, mis kestab rohkem kui 30 päeva (sh Dora Pluss alategevuse 1.2 stipendiumiga) juhul kui peatub doktorandi töösuhe ettevõttega.

STIPENDIUMI MÄÄRAMINE JA MAKSMINE

15. Doktorandistipendium määratakse korraga kaheteistkümneks kuuks aastas, alates doktorandi immatrikuleerimisest ja maksmine planeeritakse doktorandile terveks

doktoriõppe nominaalkestuse ajaks³, kui ta läbib atesteerimise ülikooli kehtestatud tingimustel ja korras. Maksimaalselt võib doktorandile maksta stipendiumi 48 kalendrikuu ulatuses.

16. Doktorandi siirdumisel akadeemilisele puhkusele katkestatakse doktorandistipendiumi maksmine (va määruses toodud erandid). Stipendium makstakse välja akadeemilise puhkuse algusele eelnenud täismahus kalendrikuu eest. Doktorandi naasmisel akadeemiliselt puhkuselt, jätkatakse stipendiumi maksmist. Määruses nimetatud põhjustel akadeemilisel puhkusel viibimise ajal õppekava täitvate isikute puhul diferentseeritakse üliõpilase stipendiumi suurust üliõpilase täidetud õppekava mahu alusel.
 - 16.1 Stipendiumeid ei maksta üliõpilastele akadeemilisel puhkusel viibimise ajal või osakoormusega õppides, välja arvatud juhul, kui:
 - tegemist on keskmise, raske või sügava puudega ning õppekava täitva isikuga;
 - tegemist on alla 3 aastase lapse või puudega lapse vanema või eestkostja ning õppekava täitva isikuga;
 - tegemist on seoses aja- või asendusteenistuse läbimisega akadeemilisel puhkusel viibiva ning õppekava täitva isikuga.
17. Doktorandi eksmatrikuleerimisel lõpetatakse doktorandistipendiumi maksmine. Viimane doktorandistipendium makstakse välja eksmatrikuleerimisele eelnenud täismahus kalendrikuu eest. Kui doktorant eksmatrikuleeritakse õppekava täieliku täitmisega seonduvalt, makstakse doktorandile stipendiumi terve kalendrikuu eest.
18. Kui atesteerimisel selgub, et üliõpilane ei vasta enam stipendiumi saamise tingimustele, ei maksta stipendiumi juba selle kuu eest, millal mittevastamine fikseeriti.

STIPENDIUMI ERALDAMINE JA KASUTAMISE TÕENDAMINE

19. Toetatava tegevuse eelarve jaguneb ülikoolide vahel lähtudes ülikoolile eraldatud stipendiumi kvoodist. Kvoodi jagunemine ülikoolide vahel toimub NS juhtkomitees kokkulepitud printsiipide alusel.
 - 19.1. 2017/18 kuni 2018/19 õppeaastatel on kvoodi jaotuse aluseks ülikoolis õppivate ja NS õppekavagruppides õppivate doktorantide arv vastavalt 50-50 osakaaluga korrigeerituna kvoodi kasutamise edukusega eelmisel õppeaastal.

³ Doktorant esitab stipendiumi taotluse vaid immatrikuleerimise aastal. Järgnevatel õppeaastatel on stipendiumi määramise aluseks atesteerimise läbimine.

- 19.2. 50% ülikoolile määratud kvoodist on määratud NS valdkonnas doktoritööd, sh interdistsiplinaarse iseloomuga, läbiviivate doktorantide toetamiseks ja 50% kvoodist on NS valdkonna ettevõtlusdoktorantide toetamiseks. Juhul kui ülikoolile antud kvoot ei jagune täpselt 50%-50%, siis on ülikooli otsustada, kas koht täidetakse ettevõtlusdoktorandiga või doktorandiga, kelle uurimisteema on NS kasvvaldkonnas, sh interdistsiplinaarne.
20. Toetuse eraldamiseks ülikoolile sõlmitakse leping, kus sätestatakse ülikooli ja sihtasutuse õigused ja kohustused.
21. Elluviija maksab toetuse ülikoolile välja nõuetele vastava maksetaotluse alusel. Vajadusel on kõrgkoolil võimalik küsida ettemaksu.
22. Kulude abikõlblikkuse tõenduseks esitab ülikool sihtasutusele järgmised dokumendid:
- 22.1. Iga väljamaksetaotluse juurde stipendiumi maksmist tõendavad dokumendid. Massmaksekorralduse puhul tuleb näidata, milliseid korraldusi ja millises summas see sisaldab. Vajadusel lisatakse täiendus käsitsi juurde.
- 22.2. Stipendiumi määramise järgse esimese väljamaksetaotluse juurde dokumendid, mis puudutavad stipendiaadi immatrikuleerimist (ÕISI või EHISE või muu väljavõte) ja doktorandistipendiumi määramist. Juhul, kui taotletakse stipendiumit ettevõtlusdoktorantuuri läbimiseks, lisatakse doktorandi töölepingu koopia ja koostöölepingu koopia, milles on sätestatud ülikooli, doktorandi ja ettevõtte õigused ja kohustused. Digitaalselt allkirjastatud dokumendi korral digikonteineri. Alates teisest stipendiumi määramise aastast esitatakse ettevõtjapoolne kinnitus, et doktorandi töösuhe ei ole katkenud.
- 22.3. Õppeaasta kestel esitatavate väljamaksetaotluste juurde korraldused, mis puudutavad stipendiaatide õpingute peatamist, katkestamist, lõpetamist või õppekoormuse muutmist (ÕISI või EHISE väljavõte). Jooksvalt ei esitata lisadokumente stipendiaatide kohta, kelle õpingud jätkuvad muudatusteta.
- 22.4. Peale lõpetamist stipendiaadi doktoritöö lühikokkuvõtte eesti- või inglise keeles. Sihtasutus avalikustab lühikokkuvõtte oma koduleheküljel, juhul kui see ei ole teistele isikutele kuuluvate autori varaliste õiguste tõttu keelatud.
23. Ülikool kannab doktorandistipendiumi saajate andmed jooksvalt EHIS keskkonda ja vastutab EHISE andmete õigsuse eest.

24. Nutika spetsialiseerumise doktorandistipendiumit ei saa maksta samal ajal muudest allikatest sama tüüpi toetust saavatele doktorantidele⁴

STIPENDIUMI TEAVITAMISE JA KASUTAMISE KORD

25. Toetuse kasutamisel tuleb jälgida ja täita Euroopa Liidu teavitamisnõudeid vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse andmisest avalikkuse teavitamise, toetusest rahastatud objektide tähistamise ning Euroopa Liidu osalusele viitamise nõuded ja kord“⁵.

⁴ Näiteks ei või doktorandile maksta samal ajal nutika spetsialiseerumise- ja Dora Pluss doktorandistipendiumit. Ühest stipendiumist peab loobuma.

⁵ <http://archimedes.ee/str/teavitamine/period-2014-2020/>